

גיל זסה טרקין 2

שמי גיל - דסה טרקין. נולדתי להורי - אבי גטהון טרקין, שיבדל לחיים ארוכים, ואמי ישמו יצחק ז"ל. אני הילד השלישי במשפחתי, לפני שתי אחיות. אחותי הבכורה, אביבה, עלתה לארץ ישראל בערך בגיל שנים עשרה, דרך אדיס-אבבה. היא הייתה באדיס-אבבה מספר שנים ועלתה משם לארץ בסוף שנות ה-70. אחותי השנייה נישאה באתיופיה והתגוררה בכפר אחר.

בהיותי בן שלוש התגרשו הורי. אבי נישא בשנית ונולדו לו ילדים, אמי גם היא נישאה בשנית ונולד לי אח בשם אבבה. אמי הייתה עקרת בית, וכדי לגדל אותנו עבדה בקדרות – הכנת כדי חרס. כדי אלה מיועדים להחזקת מזון ומים ולמטרת בישול. כלי החרס שימושיים מאד בכפר. הכנת הכדים קלה יותר בקיץ מאחר והם מתייבשים במהירות בשמש. לעומת זאת, בעונת החורף הדבר קשה מאד, וגורם לפגיעה בפרנסת המשפחה, שהרי כלי החרס לא מתייבשים ולכן לא ניתן למכור אותם.

גיל שבע באתיופיה נחשב כבר לגיל בוגר ואחראי, ואני חשבתי לעצמי כיצד אוכל להקל על אמי ולסייע לה בפרנסת הבית. התחלתי לעבוד אצל השכנים שלנו ברעיית צאן. הייתי יוצא מוקדם בבוקר עם הצאן למרעה, ובסיום היום

הייתי מחזיר אותו לבעליו. כך למדתי רעיית צאן ובהמשך קיבלתי שכר עבור עבודתי. השכר ניתן לאחר כחצי שנה של רעיית צאן בתקופת החורף. השכר שקיבלתי היה 6-7 שקי תבואה הכוללים חיטה, שעורה וטף. זה עזר מאוד בפרנסת הבית, ומאד שמחתי שיכולתי לעזור מעט לאמי שדאגה לנו לבדה.

יהדותנו עמדה תמיד בראש מעיינו. גרתי בכפר קרוב מאוד לאמבובר, ששם היה בית כנסת גדול מאוד. בחגים ובשבתות נהגה אמי ללכת להתפלל שם, וכשחזרה הייתה מספרת לי מה ששמעה מפי הקייס על פרשת השבוע וענייני ארץ ישראל ובעיקר על ירוסלם. מגיל קטן חונכנו להכיר בעובדה שאנו זרים באתיופיה ויגיע יום שנחזור לביתנו - ירוסלם.

זה חיזק אותי תמיד, בפרט שאחותי הגדולה כבר גרה בישראל. תמיד קיוונו שיום אחד נגיע גם אנו לשם. אציין שלא היו אמצעי תקשורת בכדי לאמת את הסיפורים עליהם גדלנו על ירושלים, כך שזה היה כעין אגדות שידענו שיום אחד יגשימו את עצמן ונפגוש גם את אחותי אביבה אותה לא הכרתי כלל. היא עזבה את הכפר ואותנו כאשר הייתי כבן שלוש ולא זכרתי אותה.

מתכוננים למסע לירוסלם

בשנות ה-80 החלו להסתובב שמועות על כך שישנה דרך לעלות לארץ ישראל דרך סודן. השמועות הגיעו לכפר, וצעירי הכפר שלמדו בבתי הספר, החליטו להגשים את החלום והחלו להתארגן לעלייה בבריחה. אני זוכר שבני דודתי, כמו הרבה צעירים, ברחו מהכפר במטרה לעלות ומאז לא שבו. הדבר גרם להעלאת המודעות לאפשרות העלייה, ותושבי הכפר החלו בהכנות לכך.

ההכנות למסע התבטאו במכירת הצאן לגויים או בהמרנו באמצעי תחבורה – סוסים וחמורים למטרת המסע, ובהכנת מזון ייחודי המתאים למסע ארוך בתנאי המדבר. התושבים הצטיידו ב'דבו קולו' - אוכל מיובש, הנעשה מקמח חיטה ומתבלינים שונים ונראה כמעין ביגלה עגול. מאכל זה אינו מתקלקל בחום ובקור. בנוסף נקנו ג'ריקנים של 3 ליטר. אני זוכר את צבעם הצהוב עד היום. גודל הג'ריקן נלקח בחשבון שיוכל מחד להכיל הרבה מים (3 ליטר) ומאידך לא יהיה

כבד מדי למסע הארוך המתוכנן. כמו כן נרכשו סנדלים ונעליים למסע.

הכסף שנשאר יועד לתשלום עבור מורי הדרך שנשכרו על מנת להוביל אותנו לגבול סודן ששימשה כתחנת ביניים. מפחד משודדים ובכדי להגן על הכסף המזומן, תפרה אמי את השטרות בכפלי הבגדים. כל ההכנות למסע נשמרו בסוד ככל שניתן.

באמצע שנת 82, בערב אחד עם רדת החשכה, עזבו כל אנשי הכפר את בתיהם והתחילו במסע עם כל הציוד שהוכן מבעוד מועד. בדרך עברנו ליד הבית של אבי שהיה במרחק הליכה של מספר שעות, ואמרנו לו שאנו מתחילים במסע לירושלים. הוא בירך אותנו שנגיע לשלום לירוסלם ושם ניפגש בעזרת השם. נפרדנו ממנו והמשכנו בדרך.

המסע התנהל בעיקר בלילות. בימים היינו נחים במקומות מסתור כגון מערות או תחת עצים, בכדי שלא נתגלה על ידי השלטונות, מאחר והיה אסור לצאת מאתיופיה. היו סיפורים מסמרי שיער על אנשים שניסו לברוח ונתפסו על ידי השלטונות. הם נעצרו, עונו ונאסרו בהמשך. לכן המסע נעשה רק בלילה, ללא שום אמצעי ראייה. הכל התנהל בשקט מופתי. למרות שהקבוצה מנתה כ-120 אנשים, נשים וטף - השקט נשמר. ילדים או תינוקות שבכו, מיד ההורים שמו ידם על פיהם.

אתיופיה היא ארץ הררית, וכך צעדנו במדבריות בין ההרים. איני זוכר את המקומות דרכם עברנו במסענו. במהלך הדרך הגענו לאזור הנקרא ארמצ'ה. אמי סיפרה לי שאחותי השנייה נמצאת בכפר זה והיא בהריון מתקדם לבנה הרביעי. אך למרות שהיינו באזור הכפר, לא יכולנו להתנתק מהקבוצה וללכת להיפרד ממנה.

ארמצ'ה הוא אזור קרוב יחסית לגבול סודן. הייתה שם ירידה תלולה מאוד, ומספר אנשים נפלו ושברו גפיים. אך למרות כל הסבל נמשך המסע, הפצועים לא התלוננו ולא בכו. היה זה יום חם במיוחד, ובאותו יום נאלצנו ללכת ביום ולא בלילה, מאחר שתוך כדי המסע האיר השחר וכן בשל תנאי הדרך ההרריים

המשכנו במסע. מורי הדרך הפיחו בנו תקווה שעוד מעט נגיע למקום שיש בו מים, אך כאשר הגענו למקום התברר שאין מים, הנחל יבש. מרוב צימאון החלו האנשים לחפור בידיים לחפש מים או אדמה רטובה בכדי להרטיב את הפה היבש. אני גם עשיתי כך ומצאתי אדמה לחה. שמנו בפה בכדי שלא נתייבש. ככל שהעמקנו בחפירה, מצאנו טיפות מים. מי שהיה חזק יותר, יכול היה לחפור עמוק יותר ולמצוא יותר טיפות מים. אך לא יכולנו להתעכב במקום זמן רב מפחד משודדים, ומורי הדרך דחקו בנו להמשיך בדרך. חלק מהאנשים שמרו מהבוץ הלח שמצאו בתוך הג'ריקנים הצהובים להמשך הדרך.

בחבל ארץ זה לא היו מקומות יישוב וזה אפשר לנו לצעוד ביום, שהרי אין סכנת חשיפה, אך הליכה זו גרמה לצימאון רב ולתמותה של אנשים. אני זוכר אנשים שמתו במקום כתוצאה מצמא. לצערנו לא היה זמן להתעסק עם קבורתם של המתים ובוודאי שלא להמתין להתאבל עליהם. הונחו עליהם ענפי עצים, התפללו עליהם מעט והמשכנו בדרך. פחדנו להתעכב, כי מורי הדרך דחקו בנו תמיד. איני יודע מי היו מורי הדרך ולא מי שכר אותם או כל דבר הקשור אליהם. הייתי קטן מדי.

המסע מהכפר ממנו יצאנו ועד להגעה לגבול סודן נמשך כחודשיים. בימי שבת לא צעדנו. ואכן לאחר תקופה ארוכה הגענו לגבול סודן. מורי הדרך אמרו לנו שהגענו ליעד ושאו לא צריכים יותר את הסוסים והחמורים. הם לקחו אותם לעצמם. למשפחתי לא היו אמצעי תחבורה, לשכנים כן. אציין כי למסע זה יצאנו עם דודי, אח אמי, ואשתו ועם דודתי ובנה.

החיים בסודן

בגבול סודן נתקלתי לראשונה בזרים כהי עור, חמושים ומאד מפחידים. הם התחילו לצעוק עלינו בשפה שלא הבנתי, ושאלו אם יש מישהו מחברי הקבוצה שדובר אנגלית. התברר שהיו מספר צעירים שדיברו את השפה והסודנים החלו לתחקר אותם. מי אנו, לאן אנו הולכים, ולמה הגענו לכאן. הסברנו להם שעזבנו את אתיופיה בגלל הרעב והמלחמה ששררה אז באזור. ברור לכל שזו לא הייתה

אימו של גיל, ישמו יצחק ז"ל

בשעות הבוקר המוקדמות הגענו למקום שבו ניתן היה לנוח ולהסתתר. מורי הדרך טענו שישנם שודדים בדרך ושעלינו להיזהר מאד. הם אמרו כי עלינו להוסיף עוד כסף בכדי לשחד את השודדים שיאפשרו לנו להמשיך במסע. אני זוכר שלאמי אזל כל הכסף שהיה ברשותה, ואנשי הכפר שהיו איתנו סייעו לנו בכדי שנשלם על כל ראש סכום כסף.

התשלום למורי הדרך התנהל באופן בו כל אדם אמור לשלם את חלקו. לאמי, כאמור, כבר לא היה כסף, ואנשי הכפר סייעו לה, בפרט איש אחד מהכפר שאני זוכר אותו טוב שאמר: 'אנו לא נשאיר את הגברת וילדיה כאן, אלא נגייס כסף ונדאג שתמשיך איתנו במסע'. מורי הדרך שילמו את הכסף לשודדים והם אפשרו לנו להמשיך בדרכנו. ייתכן שזו הייתה שיטה מתואמת ביניהם בכדי להוציא מאיתנו עוד כספים. הכול נעשה בשילוב של שימוש בנשק, ירי, צעקות, הפחדת המשפחות וכו', כך שנהיה משוכנעים שמדובר בשודדים ולא בתרגיל מתואם.

כיון שמחנה זה היה קרוב יותר לעיר הבירה חרטום, ששם היה שדה תעופה ומשם היו יוצאות טיסות.

הוא רצה לקחת אותי אליו בכדי לסייע בהעברה מהירה יותר שלנו למקום טוב יותר. הוא ביקש מאמי שתסכים לכך, מאחר ואני בוגר ועצמאי, בן אחת עשרה וחצי, ויכול להסתדר טוב יותר מאשר אחי הקטן שהיה בן שמונה לערך. השיחה הייתה בנוכחותי. לא הבנתי למה הוא מתכוון, ולא רציתי להיפרד מאמי ומאחי. אך אמי אמרה לי שאלך עמו ואנו ניפגש בירוסלם אצל אחותי אביבה שנמצאת בישראל כבר משנת 1973. היא ידעה שזו החלטה טובה שיכולה לעזור לי להגיע למקום טוב יותר ומשם לירוסלם. היא בטחה והאמינה בדוד שלי, שהרי הוא אחיין שלה.

פעילים בסודן מסייעים למשפחה בסודן. תמונה באדיבות דני לימור

ההחלטה של אמי נתנה לי כוח להסכים להצעה, ומיד הכל נעשה בצורה מהירה. לא הייתי צריך להתארגן, לא לקחתי דבר, רק נפרדתי מאמי, אחי, דודי ואשתו שנשארו במקום. בן דודי הבטיח שיחזור לקחת אותם בקבוצה הבאה, דבר שלא הצליח לעשות, כי היו הרבה אנשים והמשאית שחיכתה ביעד שנקבע לא יכלה להכיל את כל האנשים, וגם מחשש שתנועה רבה מדי של אנשים יכולה

הסודנים החמושים בחנו אותנו היטב. למי שהיה שיער ארוך מבין הגברים גילחו את השיער בטענה שזה יכול להביא מחלות. לנשים לא זכור לי שעשו כך. אחר כך לקחו אותנו לנהר שהיה בסמוך לגבול. אנשי הקבוצה שלנו, שראו בפעם הראשונה מים לאחר תקופה ארוכה, התחילו לשתות מהמים, חלק מהילדים קפצו לתוך המים והתרחצו, אך המים לא היו נקיים והם גרמו לכאבים ומחלות. בערב התברר ששני ילדים נעלמו, חיפשו אותם כל הלילה אך לא מצאו אותם. למחרת בבוקר גילנו מחזה נוראי - הם נסחפו לחוף ושם מצאנו אותם.

לאחר כיומיים הגיעו משאיות עם תא מטען פתוח המיועדות להובלת בעלי חיים. במשאיות היו חיילים סודנים שהעלו אותנו כבהמות למשאיות. במשאית של שתיים על ארבע מטר העמיסו בין מאה למאה עשרים איש בצפיפות נוראית. סגרו עלינו את הדלת והחלו לנסוע. מרוב הצפיפות שהייתה במשאיות, אנשים נמחצו. היו צעקות, בכי, אני זוכר שסבתא שלי הייתה מבוגרת והיא נמחצה, ראיתי את זה וצעקתי לעזרה, וברוך השם היא ניצלה.

הביאו אותנו למקום בו היו הרבה אוהלים לבנים, רחוק מהישובים הסודנים, שם קלטו אותנו מהצלב האדום. מקום זה נקרא "אמרקובה". אני, אמי, אחי והדוד שלי קיבלנו אוהל.

לילה אחד, מספר ימים לאחר שהגענו למחנה פליטים "אמרקובה", הגיע בנה של דודתי, איילין. הוא הגיע לפנינו לסודן לבדו, עם קבוצה של צעירים שברחו מהכפר חודשיים לפני יציאתנו. הוא שמע שהגיעה קבוצה חדשה של משפחות מהכפר שלנו, הוא הניח שאמו ואחיו בקבוצה ולכן הגיע לחפשם במחנה הפליטים "אמרקובה".

המפגש עמו היה מרגש מאד, שהרי לא נפגשנו מספר חודשים מאז עזיבתו. הוא אכן פגש את אמו ואחיו, הם בכו וחיבקו אחד את השני, וגם אותנו הוא חיבק ונישק וממש התרגשנו לפגוש אותו. איילין רצה לקחת את אמו ואחיו למחנה "גדריף", שם הוא התגורר. הוא ידע שמשם הדרך קלה יותר לצאת לירושלים,

הייתה לגלות אותנו לחיילים הסודנים.

אמי חיבקה אותי ואמרה לי שניפגש בירושלים. היא ברכה אותי בדרך צלחה ואמרה שהיא סומכת עלי ושאני אוכל להסתדר היטב עם כל האנשים שאפגוש. את אחי הקטן חיבקתי ונישקתי, ולאחר מכן התלוויתי לבן דודי.

יצאנו בשעות הלילה, הדרך הייתה חשוכה. לאחר הליכה של מספר שעות הגענו למקום בו הייתה משאית שהמתינה לנו. עלינו למשאית, סך-הכל היו כשלושים איש שהגיעו מקבוצות שונות. את אופן החלוקה של מספר וזהות האנשים שאושרו לעלות - לא ידעתי.

המשאית הייתה עמוסה באנשים, ואני לא ידעתי לאן נוסעים, מעבר למה שדודי אמר לי. לאחר מספר שעות של נסיעה הגענו לשכונה בה היו שני בתים מתוחמים – מגודרים, נכנסנו פנימה והשער נסגר אחרינו. הבתים היו עשויים מקש ומבוץ. דודי הכניס אותנו לאחד הבתים, שם היו משפחות נוספות ורבות, וביניהם הייתה גם בת זוגו. לדעתי, היו בבית הזה כמאה עשרים איש, כך אני מניח גם בבית הסמוך.

דודי איילין אמר לנו להישאר בבית ולא לצאת במהלך היום כלל, רק בשעות הלילה, בכדי שלא יגלו אותנו. היציאה לשירותים שבחצר הייתה בצורה בודדת. בלילות ישנתי בסמוך לדודתי. באחד הלילות שמעתי רעש מוזר של נחש, וצעקתי לדודה שיש נחש. הם התעוררו בבהלה ואכן ראינו נחש שהיה בתוך הסדינים שלנו, ומיד מספר צעירים הרגו אותו. בבוקר לאור יום ראינו שהיה זה נחש צפע ענק ומסוכן. למעשה ניצלנו בנס. בבית זה חיינו מספר חודשים.

באחד הלילות, ללא כל התרעה, אמר לנו דודי שהיה מהנציגים הקשורים בעלייה, כי כעת יוצאים לדרך. לא אמר לאן רק ביקש שנצא בשקט מופתי. התחלנו ללכת בלילה, ברגל, ליער שהיה בסמוך למקום. לאחר מספר שעות הליכה, המתינו לנו שתי משאיות גדולות שאליהן עלו האנשים. המשאית הראשונה התמלאה מהר והתחילו למלאות את המשאית השנייה. דודי דאג להעלות אותנו למשאיות ולאחר מכן עלה גם הוא איתנו. ופתאום שמעתי "בואו,

בואו", בשפה שאני לא מבין. היה זה איש לבן, שדאג לוודא שכולם עלו, ואז סגר את הפתח האחורי של המשאית בבד יוטה שחור.

משאיות בפאתי העיר גדרף (1979) באדיבות דני לימור

בתוך המשאית היה דחוק ומחניק, עמוס מאד, והכל נעשה בשקט מופתי. היו שם ילדים, זקנים, נשים, ביניהן נשים בהריון. המשאית הראשונה נסעה, אנו היינו במשאית השנייה שהחלה לנסוע. לפתע נפערו דפנות המשאית, וחלק מהאנשים נפלו מהמשאית החוצה, אנו גם נפלנו והמשאית המשיכה בנסיעה, למרות ששמו לב שנפלנו, כיון שלא יכלו להמתין מפחד להתגלות. דודי אסף את האנשים שנפלו במקום סמוך, והתחלנו לחזור לבית בו היינו. בדרך חזרה ראינו פנסי רכבים ונשכנו מיד מחשש שאלו רכבי צבא.

הגענו חזרה לבית שעזבנו, והתברר כי הסודנים עלו על המחבוא/מסתור שלנו ואי אפשר יותר להיות שם. דודי לקח אותנו למחנה אחר, שם היו קבוצות של פליטים ממדינת אריתריאה הסמוכה לאתיופיה, וגם ממחוז טיגריי שבאתיופיה. בסמוך אליהם היו גם פליטים יהודיים, ביניהם השתלבנו.

דודי דאג לבית בשבילנו ובשביל המשפחות הנוספות, והיינו שם תקופה

של מספר חודשים. באחד הימים התפתחה מריבה באחת המסעדות במקום, חלק מהמעורבים נמלטו למקום בו שהינו, ובעקבותיהם הגיעו שוטרים סודנים שהתחילו להכות את כולם ללא אבחנה. מרוב פחד מהחיילים הסודנים ברחו כולם ורצו לכל עבר.

רצנו לשטח פתוח, שם ראו אותנו חיילים, שאלו שאלות ולקחו אותנו למקום ריכוז שהייתה בו תעלה – בור, שם הושיבו אותנו והחלו לצעוק עלינו בערבית. היינו בפחד עצום שיהרגו אותנו, וכולם בכו. בסמוך אלינו היו טרקטורים גדולים ולא ידענו מה הם הולכים לעשות עמנו. לפתע הגיע מישהו בעל עור בהיר יחסית לסודנים שצבעם היה שחור מאד. לאחר שיחה ביניהם החליטו להחזיר אותנו למקום בו היינו. היינו מאות אנשים שהצטופפו שם.

לא ידענו מה הסיבה לכך שהחזירו אותנו ומה הם מתכננים לעשות עמנו. בחלוף מספר שבועות במקום, החליט דודי איילין לקחת אותנו, הפעם באור יום בגלוי, רק את המשפחה שלנו. התחלנו ללכת ברגל והגענו לנהר, שם המתין לנו כלי שייט פשוט בעזרתו הגענו למחנה פליטים "טוואבה". במחנה זה היו אותם תנאי חיים כבמחנות האחרים. במקום זה שהינו מספר חודשים.

בסמוך אלינו התגורר שכן לא יהודי שהתעניין בנו, מי אנו, לאן מועדות פנינו וכו', ואנו תמיד השתדלנו לא לחשוף את יהדותנו שמא יהרגו אותנו. באחד הלילות ביקש השכן הלא יהודי מדודי שאתלווה אליו למשחטה בכדי להביא שאריות בשר לאכילה. אני ומספר נערים הצטרפנו אליו, יצאנו יחד בחשיכה, הגענו ולקחנו משם שאריות בשר והבאנו לבית. הבאתי לדודתי חלק מהבשר, והיא ידעה שיש כאן סכנה שאם לא נבשל ונאכל מהבשר, הוא ידע שאנו יהודים, לכן היא בישלה את הבשר ודאגה שהשכן יראה שאנו מבשלים. לאחר מכן חפרנו בחצר בור ושם קברנו את הסיר.

בתקופה הזו חליתי מאד במלריה והייתי בסכנת חיים. נתנו לי תרופות וניצלתי בהשגחה פרטית. אמי תמיד אמרה לי לאכול ולשתות בכדי לשרוד ולהיות חזק, והשתדלתי לשמור על צויה.

כל אותה עת התעניינתי מה קורה עם אמי, אחי והדוד שלי, ולמה דודי הוא לא מביא אותם אלינו, אך כל פעם הוא לא הצליח מסיבות שונות: קשיי הדרך, בעיות של חשיפה ועוד. תמיד ציפיתי לראותם בעת שהיה חוזר, אך בכל פעם התאכזבתי מחדש. באחת הפעמים, כאשר הוא חזר ממחנה "אמרקובה" בו היו אמי ואחי, שמעתי אותו מדבר עם אנשים אחרים ש"יש הרבה מתים שם, מלא לוויית, כל יום קוברים 20-30 אנשים". התעצבתי מאד, לא ידעתי מה עלה בגורלם של אמי ואחי הקטן. בפעם אחרת שוב שמעתי אותו אומר כי "דודה שלי שהגיעה עם קבוצה אחרת למחנה "אמרקובה", שהייתה אישה מבוגרת - מתה". זה מיד עשה לי צמרמורת בכל הגוף ובכיתי בשקט.

הכללים בסודן, ובעיקר במחנות, היו שאסור לבכות או לצעוק ולעשות כל פעולה שיכולה להרעיש. לדודי איילין נולד בן, הוא היה תינוק יפה ובהיר. באחד הימים הוא לא הרגיש טוב, לקחו אותו לטיפול, והם חזרו בלעדיו. הוא נפטר. הם לא בכו, לא צעקו, הם בכו וצעקו מפנים, זה מחזה קשה מאד, טראומה לכל החיים.

בתקופה זו, הייתי מתלווה לצעירים שהיו בחוץ, והייתי עובד אצל מישהי. מכרתי תמרים ובתמורה נתנה לי מעט כסף שהבאתי לדודתי והיא קנתה לנו אוכל. אמנם היינו מקבלים קצבה חודשית, ככל הנראה מגורמים בארץ, את הכסף קיבלנו מפעילים שהגיעו מדי פעם ונתנו כסף למחיה לפי כמות האנשים, כך זה פעל בכלל המחנות, אך זה לא הספיק והיינו זקוקים להכנסה נוספת.

סוף-סוף נוסעים לישראל

לאחר תקופה של חודשיים במחנה, התקבלה ידיעה שהגיעה העת לעלות לארץ. פעילים החלו לארגן רשימה שמית של מועמדי עליה ומשפחותיהם. דודי הכין רשימה שמית של בני המשפחה.

באחד הערבים יצאו כל האנשים החוצה לשטח פתוח, שם המתינו אוטובוסים רבים. בת זוגו של דודי איילין עלתה לאחד האוטובוסים, אני המתנתי אחרון בתור העלייה לאוטובוס. היו הרבה דחיפות, דודי חיפש אותי, מצא ואמר לי

אב ומשפחתו במטוס בדרכם ארצה, באדיבות בית התפוצות

למחרת קמנו מוקדם, התארגנו, ואז הגיעו אלינו מדריכים מבני הקהילה והחלו לתשאל אותנו לשמותינו. אחד המדריכים רשם את פרטיי ושאל עם מי אני כאן, הסברתי לו שאני כאן עם בת זוגי של דודי. נשאלתי לגילי, לא ידעתי מהו בדיוק, דודתי אמרה לו שיכול להיות שאני בן שלוש עשרה, וכך רשמו אותי. אמרתי להם שאמי ואחי אמורים להגיע לארץ. המדריך אמר לי שאני לא יכול להישאר כאן, ובינתיים אלך לפנימייה. בכיתי, ניסיתי להסביר שאני מחכה לאמי ושגור איתה. הוא לא הסכים. הוא צירף אותי לקבוצה של נערים שכלל הנראה גם הם הגיעו ללא הורים, ומשם לקחו אותנו באוטובוס לפנימייה הנקראת "מעלות – קריית חינוך" בעיר מעלות. הגענו בשעות ערב וחילקו אותנו למגורים. היו שם נערים שעלו לפנינו, הם קיבלו אותנו בשמחה ודאגו לנו. אני לא הכרתי איש.

בשקט שאני חייב לעלות לאוטובוס, כי יש הרבה אנשים ולא כולם יוכלו לעלות. דודי איילין היה אדם גבוה, הוא אמר לי "דסה, אתה חייב לעלות לאוטובוס, אני ארים אותך על כתפיי, אתה תעמוד, תדרוך על ראשים של האנשים שעומדים בתור ותרוץ פנימה בזהירות". כך עשיתי ומהר. בפתח האוטובוס עמד פעיל, למזלי הוא תפס אותי והכניס אותי פנימה לאוטובוס. הדוחק היה כל כך גדול, שכאשר עליתי על ראשי האנשים הם לא הרגישו כלל, ובכלל הייתי קטן כבן 11 וחצי ולא שקלתי הרבה.

האוטובוס התמלא והחל לנסוע. מכל המשפחה, רק אני ובת זוגי של איילין הצלחנו לעלות לאוטובוס. שאר בני המשפחה, כולל איילין, נשארו במחנה. הוא נשאר גם לטפל באמו.

לאחר נסיעה של מספר שעות הגענו בלילה לשדה תעופה מאולתר. ירדנו מהאוטובוס, האדמה הייתה חולית והמנועים של המטוסים שהמתינו שם העיפו עלינו חולות. זו הייתה תחושה קשה ומפחידה מאד בתור ילד.

עלינו למטוס, היו אנשים לבנים שעזרו לנו, הושיבו אותנו על כיסאות והביאו לנו שמיכות. המטוס המריא והחל בטיסה לישראל. לאחר מספר שעות טיסה נחתנו לחניית ביניים במדינה שאיני יודע את שמה. לא ירדנו מהמטוס. במהלך כל הטיסה לא הרגשתי טוב, היו לי כאבי בטן. דאגו לנו לאוכל חדש שלא הכרנו, למעט הפירות והירקות.

משם טסנו למקום אחר, ולאחר מספר שעות הכריז משהו באמהרית: "אנו נמצאים מעל ארץ ישראל, ובעוד מספר דקות אנו נוחתים". האנשים במטוס צהל, הייתה הרגשה של שמחה ענקית. גם אני שמחתי שסוף סוף החלום מתגשם, אך הרגשתי גם עצבות שאמי, אחי ושאר בני המשפחה לא עמי.

נחתנו, יצאנו מהמטוס, בחוץ חיכו לנו אנשים עם דגלים והרבה שמחה. כולם ירדו מהמטוס ונישקו את אדמת ארץ ישראל. כך גם אני עשיתי. לשדה התעופה הגענו בשעות הערב והמתינו לנו אוטובוסים שלקחו אותנו למקום שאיני יודע את שמו, שם ישנו באולם פתוח במזרנים על הרצפה.

לאחר מספר ימים הכרתי חבר שהוא בן משפחה "וורקו". התחלתי לברר היכן אחותי אביבה שעלתה לארץ בשנות ה-70, לאחר מספר שבועות אמרו לי שיתכן שיש בן משפחה שגר בקריית גת. לקחו אותי לשם ופגשתי את בן הדודה שלי בשם "ביררה", שעלה לפני עם אשתו.

בשבתות הייתי מגיע אליו, ושם היה מדריך בשם אליהו - אליאס, שעלה לארץ בשנים קודמות והכיר את אחותי אביבה. הוא לקח אותי לביתה באשדוד ברכבו הפרטי, הקיש בדלת, והיא פתחה לנו. אני זוכר אותה אישה יפת מראה, בהירה מאד. בפתח הדלת היו 3 ילדים קטנים. היא חיבקה אותי, נישקה אותי, וגם בעלה והילדים קיבלו אותי בשמחה רבה. מאז כל שבת הייתי מגיע אליהם.

כחודש וחצי לאחר מכן הגיעו שאר הדודים שהיו אתנו בסודן. לאחר כחצי שנה הגיעו הדוד ואשתו שהיו עם אמי ואחי הקטן בדרך לישראל. הם התיישבו במרכז קליטה בכפר תבור בצפון. אני הייתי בפנימייה כרגיל. באחד הערבים ניגש אלי המדריך ואמר לי שמחר אסע לקריית גת. שאלתי מדוע, והוא אמר לי שאני צריך להגיע למשפחה שלי. חשבתי שרוצים להודיע לי כי אמי הגיעה לארץ ישראל. חיכיתי מאד לבוקר בכדי לפגוש את אמי, כך האמנתי והתפללתי.

הגיע הבוקר, נסעתי לקריית גת באוטובוסים, שהרי הכרתי את מסלול הנסיעה מנסיעותי הקודמות. הגעתי לקריית גת להוסטל, שם פגשתי דודה שלא ראיתי כחודש וחצי מאז סודן. במקום התקבצו מספר אנשים, ביניהם בן דודתי, ושם הודיעו לי בצער רב כי אמי נפטרה בסודן. גם דודתי, אחותה הבכורה של אמי, נפטרה. אני זוכר שבכיתי המון והצטערתי מאד על כך שהשארתי אותה במחנה "אמרקובה" ולא שמרתי עליה. שאלתי לגבי אחי הקטן, ואמרו לי שהוא בסדר ונמצא בכפר תבור אצל הדוד, אחיה של אמי ז"ל.

במרכז הקליטה בקריית גת נשארנו מספר ימים. שאלתי את דודתי כיצד זה קרה? אמי הייתה אישה צדיקה שהתפללה שלוש פעמים ביום וצמה בימי שני וחמישי, כפי שהיה נהוג. לדודתי לא הייתה תשובה באותו הרגע. לאחר שבני המשפחה ניחמו אותי, לא הייתה לי ברירה, אמרתי לעצמי שאני חייב להיות חזק

כפי שאמי ציוותה עלי בסודן. וכך, חלומי הגדול לפגוש את אמי - התנפץ!

חזרתי לפנימייה, כעבור שלושה שבועות הגעתי לביתה של אחותי אביבה באשדוד, ושם בפעם הראשונה פגשתי את אחי הקטן אבבה (שעלה לארץ בגיל שמונה ואת המסע הוא עשה ברגל), לאחר נתק של יותר משנה. התחבקנו, התנשקנו דקות ארוכות ולא הוצאתי מילים מפיו, היה לנו קשה לדבר. לאחר מספר דקות התחלנו לבכות והוא סיפר לי שהם עברו דברים קשים מאד במחנה הפליטים בסודן. נפטרו הרבה אנשים שלא זכו לקבורה יהודית ראויה ולא זכו שישבו עליהם שבעה, שהרי היה אסור לבכות ולנהוג במנהגי אבלות.

אחי הקטן, בשל היותו יתום, נשלח לפנימיית חופים למשפחות לילדים קטנים. אמרתי לו שחובה עלינו להיות חזקים ושאני אהיה איתו בקשר ואשמור עליו.

כך היה משנת 84 ועד סוף שנת 89, אז אחותי בוסנה, שהתגוררה באזור ארמז'הו באתיופיה, עלתה לישראל דרך סודן עם ארבעת ילדיה. בעלה, שהיה מורה דרך ועזר להוביל אנשים מאזור ארמז'הו לסודן, נעלם באחד המסעות עם מספר אנשים שהיו איתו, ומאז לא יודעים מה עלה בגורלו. בתחילה הייתה בוסנה במרכז קליטה בבת ים, ולאחר מכן עברה למרכז קליטה בקריית גת. פגשנו אותה שם וגם לה היה מאד קשה להתבשר בבשורה המרה. מאז עלייתה היינו בקשר רצוף, ורוב השבתות והחגים היינו אצלה ואצל אחותי אביבה ובני המשפחה האחרים.

שירות למען המדינה

סיימתי את לימודי בישיבת גן יבנה בשנת 92. בטרם סיום הלימודים, בחודש מאי 92, בדרכי ללשכת גיוס תל השומר, עצר לידי רכב והנהג שאל אותי למטרת נסיעתי. עניתי לו שאני מחכה לאוטובוס ללשכת הגיוס. הנהג, שאחר-כך התוודעתי לשמו - רחמים חסון, אמר שהוא מגיע קרוב ושצטרף אליו. סירבתי לעלות והוא שכנע אותי. בדרך סיפרתי לו על חיי, שאני אמור להתגייס לצבא בחודש 11 ועד אז אני מחפש עבודה. הוא אמר שידאג לי למקום עבודה ונתן לי את מספר הטלפון בביתו.

בדרך, הוא לא הצליח לשרוד בישראל.

גיל עם אחיו אביב ז"ל

מדינת ישראל בנתה אנדרטה בהר הרצל לזכר הנופלים בסודן בדרכם ארצה.

בשנת 2006 זכיתי להדליק משואה לזכר הנספים.

כאן המקום להודות למשפחת חסון, אנשי חסד ואוהבי אדם באשר הוא אדם, ולמשפחתי היקרה. להזכיר את אמי היקרה שלא זכתה להגיע לארץ ישראל, אך בזכותה אנו כאן וברוך ה' הולכים בדרך עליה גידלה אותנו!

לאחר כשבועיים חייגתי אליו והוא ביקש שאגיע אליו למושב שדה עוזיה. בהגיעי למקום חיכו לי כל בני משפחתו וערכו לי קבלת פנים מיוחדת, הם אמרו שאביהם סיפר להם עלי והם ממש מתרגשים לפגוש אותי. התביישתי והתרגשתי, ומאז המשפחה מלווה אותי ותומכת בי. הם דאגו לי למקום עבודה, גרתי אצלם ביחידת דיור וראיתי עצמי כבן משפחה לכל דבר. הם דאגו לכל הצרכים שלי. האמא, אידה, תמיד אמרה לי שהיא תהיה רגועה רק שאתחתן ויהיו לי ילדים.

אביב ז"ל בעת שירותו הצבאי

חתמתי קבע במג"ב והתגוררתי באשדוד. כאשר זכיתי לעמוד תחת החופה, עמדו בני הזוג חסון כהוריי וגם שאר בני המשפחה היו לצדי.

בסוף שנת 2004, ביום שבת, בהיותי תורן בבסיס בצבא, השארתי את הנייד שלי פתוח בניגוד לכל שבת, ופתאום קיבלתי שיחת טלפון מביתה של אחותי. לא עניתי. התקשרו שוב, ואז עניתי לשיחה. האדם מעבר לקו אמר לי כי אחי אבבה לא מרגיש טוב, המצב קשה ואני חייב להגיע לקריית גת. הוא היה בן 29 לאחר שירות צבאי והיה איש עבודה, אך למרות שהוא שרד את כל הקשיים